

Eierskapskontroll i Kollektivtransport- produksjon AS 2010-2012

2013

Tidligere publikasjoner fra Kommunerevisjonen i Oslo

- Rapport 01/2012 Gjennomgang av anskaffelsesdokumentasjon i 16 virksomheter
- Rapport 02/2012 Bydelene som barnehagemyndighet – Bydel St. Hanshaugen og Bydel Nordstrand
- Rapport 03/2012 Styringsinformasjon i Utviklings- og kompetansetaten
- Rapport 04/2012 Utleie av kommunal grunn - saksbehandling, kontroll og oppfølging
- Rapport 05/2012 Anskaffelse, kontroll og oppfølging av tjenester til utviklingshemmede – Bydel Frogner og Bydel Nordre Aker
- Rapport 06/2012 Planlegging av investeringsprosjekter i Vann- og avløpsetaten
- Rapport 07/2012 Ulike undersøkelser i regnskapsrevisjonen – samlerapport 2011
- Rapport 08/2012 Skolens saksbehandling knyttet til spesialundervisning – Korsvoll skole, Lindeberg skole, Skøyenåsen skole, Tiurleiken skole
- Rapport 09/2012 Intern kontroll i og rundt enkelte IT-systemer – Samlerapport 2011
- Rapport 10/2012 Informasjonssikkerhet i Energigjenvinningsetaten
- Rapport 11/2012 Informasjon om tannhelsetjenester til mottakere av hjemmesykepleie – Bydel Alna og Bydel Vestre Aker
- Rapport 12/2012 Etterlevelse av finansreglementet i Oslo kommune
- Rapport 13/2012 Forvaltning av Gerica i Oslo kommune og intern kontroll rundt inntekter fra praktisk bistand
- Rapport 14/2012 Sosialtjenestens oppfølging av rusmiddelavhengige ved behandlingsopphold
- Rapport 15/2012 Ledelsesforankring av innkjøpsområdet i Sykehjemsetaten
- Rapport 16/2012 Kontroll og oppfølging av kvalitet i kommunale institusjoner for rusmiddelavhengige
- Rapport 17/2012 Rapportering av statistikk for pleie- og omsorgstjenester
- Rapport 18/2012 Ettervern Barneverntiltak for ungdom etter fylte 18 år i Bydel Gamle Oslo og Bydel Stovner
- Rapport 19/2012 Registrering av elever i risikozonen for frafall. Bruken av koden “ELEV” i IT-systemet OTTO
- Rapport 20/2012 Oppfølgingsundersøkelse etter rapport 18/2009 Sykehjemsetaten – status etter to års drift.
- Rapport 21/2012 Tjenester til beboere i samlokaliserte boliger - Bydel Stovner
- Rapport 22/2012 Internkontroll i Kollektivtransportproduksjon AS med datterselskaper
- Rapport 23/2012 Anskaffelser og internkontroll i Oslo Vognselskap AS
- Rapport 01/2013 Internkontroll med anskaffelsesområdet i Ruter AS
- Rapport 02/2013 Internkontroll i- og rundt enkelte IT-systemer. Samlerapport 2012
- Rapport 03/2013 Ulike undersøkelser i regnskapsrevisjonen. Samlerapport 2012
- Rapport 04/2013 Barneverntjenestenes håndtering av meldinger fra Oslo Krisesenter i 2011
- Rapport 05/2013 Informasjonssikkerhet i Vann- og avløpsetaten (unntatt offentlighet)

For mer informasjon om Kommunerevisjonen og våre rapporter se www.krv.oslo.kommune.no

Forord

Denne rapporten er et resultat av prosjektet *Eierskapskontroll i Kollektivtransportproduksjon AS*.

Bystyret behandlet 13.06.2012 *Plan for selskapskontroll 2012-2016* (sak 164), og vedtok bl.a.:

Det gjennomføres etter kontrollutvalgets nærmere vurdering eierskapskontroll i et utvalg selskaper. Selskaper som er tillagt et samfunnsmessig ansvar i tillegg til rent forretningsmessig drift, skal prioriteres i denne kontrollen.

Prosjektet ble vedtatt gjennomført av kontrollutvalget 28.08.2012 ved behandling av sak om forvaltningsrevisjon med oppstart 2. halvår 2012 (sak 87).

Eierskapskontroll er en avgrenset form for selskapskontroll og innebærer en begrenset kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskapet. Dette omfatter blant annet å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med gjeldende lovverk og bystyrets vedtak og forutsetninger. Kontrollen ble gjennomført ved innhenting av egenerklæringer fra eier, selskapets styre og bedriftsforsamlingens leder. I tillegg ble det innhentet relevante dokumenter vedrørende eierstyringen, blant annet møteprotokoller og sakspapirer fra generalforsamlinger og styremøter, brev, møtereferater og rapporter.

Denne eierskapskontrollen er gjennomført i overensstemmelse med kommunelovens regler om gjennomføring av selskapskontroll i §§ 77 og 80, samt forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14. Gjennomføringen av eierskapskontrollen er basert på Norges kommunerevisorforbunds (NKRF) veileder *Selskapskontroll fra A til Å*.

Prosjektet er gjennomført med Arve Alstad som prosjektleder og Geir Lunde som prosjektmedarbeider.

Vi vil takke Byrådsavdeling for miljø og samferdsel, styret i Kollektivtransportproduksjon AS og leder av bedriftsforsamlingen for nødvendig bistand i løpet av prosjektet.

13.05.2013

Randi Blystad
ass. avdelingsdirektør

Arve Alstad
revisjonsrådgiver

Innhold

Forord	1
Hovedbudskap	5
Sammendrag	5
1. Innledning	8
1.1 Problemstillinger	8
1.2 Kriterier for eierskapskontroll	8
1.3 Metode og gjennomføring	9
1.4 Rapportens oppbygging.....	9
2. Kort om Kollektivtransportproduksjon AS	10
3. Oslo kommunes eierstyring og oppfølging av KTP AS	11
3.1 Mål og eiers forventninger til selskapet	11
3.2 Kontaktmøter og rapportering	12
3.3 Vedtekter.....	14
3.4 Generalforsamling	15
3.5 Opplysningsplikten overfor bystyret	16
3.6 Etisk regelverk.....	16
3.7 Bedriftsforsamling.....	17
3.8 Ivaretagelse av andre lover, reguleringer og føringer for selskapet	18
4. Konklusjon	19
5. Uttalelse til rapporten og Kommunerevisjonens vurdering	20
5.1 Byrådsavdeling for miljø og samferdsel	20
5.2 Kommunerevisjonens vurdering	20
Referanser	21
Vedlegg 1 Kriterier for eierskapskontroll	23
Vedlegg 2 Høringsuttalelse fra Byrådsavdeling for miljø og samferdsel	31

Hovedbudskap

Kommunerevisjonen har gjennomført en kontroll med eiers utøvelse av eierskapet i Kollektivtransportproduksjon AS i perioden 2010-2012.

Basert på den mottatte informasjonen er det Kommunerevisjonens vurdering at eierskapsutøvelsen i hovedsak ble gjennomført i samsvar med krav i aksjeloven, bystyrets vedtak og forutsetninger og anbefalinger gitt av KS Eierforum samt Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse på de kontrollerte områdene i undersøkelsesperioden.

Men kontrollen viser også:

- Eier hadde ikke utformet resultatmål for selskapet for 2012.
- Vedtektene manglet angivelse av hvilke saker som skal behandles på den ordinære generalforsamlingen slik aksjeloven krever.
- Det er ulike oppfatninger mellom eier og styret om overordnede eierbeslutninger kun gjøres på generalforsamling eller om det også gjøres i eierbrev, slik styret oppfatter det. I den forbindelse peker Kommunerevisjonen på viktigheten av at eierstrategier, eierbrev osv. ikke er å forstå som intrusjoner om selskapets disposisjoner, da slike skal vedtas av generalforsamlingen.

Bedriftsforsamlingens tilsynsansvar ble i perioden 2010-2012 søkt ivaretatt gjennom blant annet behandling av styrets forslag til årsberetning og årsregnskap før framleggelse av dette på generalforsamling.

Sammendrag

Eierskapskontroll er en avgrenset form for selskapskontroll og innebærer en begrenset kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i et heleid aksjeselskap. Dette omfatter blant annet å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i

samsvar med gjeldende lovverk og bystyrets vedtak og forutsetninger. Gitt undersøkelsens karakter gis det ikke anbefalinger.

Kollektivtransportproduksjon AS (KTP AS) ble opprettet i juli 2006, og er 100 prosent eid av Oslo kommune. KTP AS er Norges største kollektivtransportselskap i antall reiser, og leverer kollektivtrafikk i Oslo, Akershus og Vestfold. Konsernet omsatte for om lag 3,3 milliarder kroner i 2011 og hadde vel 3800 ansatte. Leveranser av transporttjenester blir i all hovedsak gjort på oppdrag fra Ruter AS.

Formålet med denne undersøkelsen har vært å gi informasjon til bystyret og kontrollutvalget om kommunens utøvelse av eierskapet i KTP AS, og å bidra til å utvikle eierstyringen i Oslo kommune.

Problemstillinger og metode

Følgende problemstillinger har ligget til grunn for undersøkelsen:

- Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med bystyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring? Herunder er det undersøkt om byråden
  - har utarbeidet klare forventninger og mål til styret og selskapet
  - har etablert rutiner for innhenting og vurdering av informasjon fra aksjeselskapet
  - har ivaretatt opplysningsplikten overfor bystyret
  - har ivaretatt eventuelle særskilte føringer fra bystyret
- Har generelle og særskilte plikter som aksjeloven stiller til utforming av vedtekter og til innkalling og gjennomføring av generalforsamlinger, blitt ivaretatt?
- Hvordan ivaretar bedriftsforsamlingen sitt tilsynsansvar overfor styret og den daglige ledelse?

Undersøkelsen er basert på Norges kommunerevisorforbunds veileder *Selskapskontroll – fra A til Å*. Kontrollen ble gjennomført ved hjelp av egenerklæringer fra de som utøver eierfullmaktene, selskapets styre og bedriftsforsamlingens leder. I tillegg ble det innhentet dokumenter som var relevante for eierstyringen, som ble benyttet på et overordnet nivå i kontrollen. De viktigste dokumentene var innkallinger, sakspapirer og protokoller fra generalforsamlinger, styremøter og bedriftsforsamlinger. I tillegg ble det innhentet brev og annen skriftlig kommunikasjon mellom eier og selskapet.

Undersøkelsen omfatter årene 2010-2012. Datainnsamlingen foregikk i hovedsak i perioden januar og februar 2013.

Vurderinger

Mål og eiers forventninger til selskapet
Vedtektene til KTP AS inneholdt, i tråd med aksjeloven, en beskrivelse av selskapets virksomhet og eiers formål med selskapet.

Det var ikke utarbeidet en eierskapsstrategi for selskapet. Dette er ikke et krav i Oslo kommunes nye prinsipper for eierstyring, men i egenerklæringen fra eier opplyses det at eierstrategi er under utarbeiding.

Eier hadde ikke utformet resultatmål for selskapet for 2012.

Kontaktmøter, rapportering til eier og annen oppfølging av selskapet

Eier fikk informasjon fra selskapet gjennom årsrapporter og ytterligere rapportering i forbindelse med kontaktmøter mellom eier og selskapet.

Kommunerevisjonen fikk opplyst at det normalt har blitt avholdt flere møter årlig mellom selskapet og eier, og at det planlegges tertialvise møter fra og med 2013. I møtene ble

det rapportert om status for større prosjekter, økonomisk og finansiell status og andre aktuelle saker.

I tillegg brukte eier brev i sin oppfølging av selskapet. Disse brevene dreide seg om oppfølging av tidligere bystyrevedtak, styrets ansvar for gjennomgang av internkontrollen og beskrivelse av eiers forventninger til styrets arbeid. I egenerklæringen skrev styret at overordnede eierbeslutninger både ble gitt i generalforsamling og i eierbrev fra byrådsavdelingen. Etter Kommunerevisjonens vurdering kan det være nyttig å bruke eierbrev i forbindelse med oppfølging av konkrete saker overfor selskap, men det pekes samtidig på risikoen for at innholdet oppfattes som instruksjon som etter aksjeloven og kommunens nye prinsipper for god eierstyring skal gjøres i generalforsamlingen. Det faller utenfor rammen av denne undersøkelsen å gå videre på dette spørsmålet, men det er altså viktig at eierstrategier, eierbrev osv. ikke er å forstå som intruksjoner om selskapets disposisjoner, da slike skal vedtas av generalforsamlingen for å sikre ryddig rollefordeling mellom eier og selskapets organer.

Vedtekter og generalforsamling

Gjennomgangen av selskapets vedtekter viste at disse var i tråd med aksjelovens minimumskrav, med unntak av at informasjon om hvilke saker som skal behandles på ordinær generalforsamling manglet.

I perioden 2010-2012 ble generalforsamlingene i KTP AS innkalt og gjennomført i tråd med aksjelovens bestemmelser.

Opplysningsplikten overfor bystyret

Bystyrets krav om ivaretagelse av opplysningsplikten gjennom fremleggelse av selskapets årsberetning og regnskap, samt referat fra generalforsamling ble ivaretatt i undersøkelsesperioden.

I tillegg viste eier til at bystyret ble orientert gjennom notater eller svar på spørsmål fra bystyrekomiteene.

Etisk regelverk

Selskapet hadde et etisk regelverk som sist ble revidert 22.11.2012. Selskapets etiske regelverk synes noe mer omfattende enn Oslo kommunes regelverk, med utfyllende kommentarer knyttet til selskapets virksomhet.

Bedriftsforsamlingen

Basert på informasjonen i egenerklæringene, protokoller fra bedriftsforsamlingen og styreinstruks synes allmennaksjelovens og aksjelovens bestemmelser om valg av styre å være ivaretatt. I egenerklæringen fra eier framgikk det at en hadde sikret

at bedriftsforsamlingen hadde valgt styremedlemmer og leder med nødvendig kompetanse på selskapets ansvarsområde.

Bedriftsforsamlingens tilsynsansvar ble i perioden 2010-2012 søkt ivaretatt gjennom blant annet behandling av styrets forslag til årsberetning og årsregnskap før framleggelse av dette på generalforsamling.

Uttalelse til rapporten

Byrådsavdelingen for miljø og samferdsel avga sin uttalelse til rapporten i brev datert 10.05.2013. Uttalelsen følger i sin helhet i vedlegg 2. Et sammendrag av den, og Kommunerevisjonens avsluttende vurdering følger i kapittel 5.

1. Innledning

Kommunerevisjonen har gjennomført en eierskapskontroll i Kollektivtransportproduksjon AS (KTP AS). Byråden for miljø og samferdsel utøver eierskapet etter fullmakt fra byrådet.

Eierskapskontroller er hjemlet i kommuneloven §§ 77 og 80 og i forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14 og er undersøkelser av hvordan eieren utøver eierskapet i selskapet.

Eierskapskontrollen er en mer begrenset kontroll enn en forvaltningsrevisjon, og gjøres primært ved hjelp av egenerklæringer fra de som utøver eierfullmaktene og selskapets styre. I tillegg innhentes dokumenter som er relevante for eierstyringen, men uten at disse analyseres detaljert.

Bystyret vedtok plan for selskapskontroll i møtet 13.06.2012 (sak 165). I pkt.1 i vedtaket heter det:

Det gjennomføres etter kontrollutvalgets nærmere vurdering eierskapskontroll i et utvalg selskaper. Selskaper som er tillagt et samfunnsmessig ansvar i tillegg til rent forretningsmessig drift, skal prioriteres i denne kontrollen.

Kontrollutvalget behandlet 28.08.2012 (sak 87) plan for forvaltningsrevisjon med oppstart 2. halvår og vedtok da gjennomføring av prosjektet *Eierskapskontroll i Kollektivtransportproduksjon AS*

Kommunerevisjonen har nylig gjennomført en utvidet selskapskontroll (forvaltningsrevisjon) rapportert i rapport 22/2012 *Internkontroll i Kollektivtransportproduksjon AS med datterselskaper*, som ble behandlet i kontrollutvalget 18.12.2012 (sak 126). Den utvidede selskapskontrollen omfattet ikke utøvelsen av eierskapet i selskapet. I undersøkelsen ble styrets ivaretagelse av tilsynsansvaret vurdert. Enkelte elementer knyttet til konsernstyrets virksomhet er også dekket i denne undersøkelsen.

1.1 Problemstillinger

Problemstillingene i kontrollen har vært:

- Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med bystyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring? Herunder er det undersøkt om byråden
  - har utarbeidet klare forventinger og mål til styret og selskapet
  - har etablert rutiner for innhenting og vurdering av informasjon fra aksjeselskapet
  - har ivaretatt opplysningsplikten overfor bystyret
  - har ivaretatt eventuelle særskilte føringer fra bystyret
- Har generelle og særskilte plikter som aksjeloven stiller til utforming av vedtekter og til innkalling og gjennomføring av generalforsamlinger, blitt ivaretatt?
- Hvordan ivaretar bedriftsforsamlingen sitt tilsynsansvar overfor styret og den daglige ledelse?

Undersøkelsen omfatter årene 2010-2012. Datainnsamlingen foregikk i hovedsak i perioden januar og februar 2013. Som nevnt er det kun gjennomført en begrenset undersøkelse av disse spørsmålene, i stor grad basert på egenerklæringer fra styret og eier.

1.2 Kriterier for eierskapskontroll

Kriteriene for eierskapskontrollen er målestokken som ligger til grunn for Kommunerevisjonens vurderinger. Kilder for kriteriene er:

- Lov om aksjeselskaper og lov om allmennaksjeselskaper.
- Bystyrets vedtak av 17.02.1999 (sak 67) *Byrådets tertialrapportering til bystyret*.
- Byrådssak 273/11 *Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av*

aksjeselskaper, tatt til orientering av bystyret 25.04.2012 (sak 98).

- KS Eierforum: *Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak.*
- Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) *Norsk anbefaling – Eierstyring og selskapsledelse.*

Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper har kun vært gjeldende for eierstyringen i deler av perioden som denne kontrollen dekker. Sakens karakter tilsier at det er rimelig å legge til grunn at de nye prinsippene var førende fra saken ble behandlet i byrådet.

Kriteriene for eierskapskontrollen presenteres der de kommer til anvendelse i rapporten. Utledningen av kriteriene framgår av vedlegg 1.

1.3 Metode og gjennomføring

En eierskapskontroll er en avgrenset undersøkelse av hvordan eieren utøver eierskapet i selskapet i forhold til gjeldende føringer for dette. Eierskapskontrollen er ikke en forvaltningsrevisjon, men en mer begrenset kontroll. Kontrollen gjøres ved hjelp av egenerklæringer fra de som utøver eierfullmaktene og selskapets styre. I tillegg innhentes dokumenter som er relevante for eierstyringen, som benyttes på et overordnet nivå i kontrollen. Gitt undersøkelsens karakter gis det ikke anbefalinger.

Metoden i kontrollen er blant annet basert på et opplegg utarbeidet av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) i veilederen *Selskapskontroll – fra A til Å* («Praktisk veileder»).

I dette prosjektet har hovedelementene i metoden vært:

- Det er innhentet opplysninger om selskapet og om eiers utøvelse av eierskapet gjennom egenerklæringer fra eier, styret og bedriftsforsamlingens leder.

- Følgende dokumenter er innhentet og i nødvendig grad gjennomgått:
  - Aktuelle byråds- og bystyresaker
  - Årsrapporter og regnskap 2010-2012 for selskapet
  - Korrespondanse mellom eier og selskap
  - Sakspapirer og protokoller fra gjennomførte generalforsamlinger
  - Sakspapirer og protokoller fra gjennomførte bedriftsforsamlinger
  - Instruks for styret

Prosjektet ble formelt startet ved utsendelse av oppstartsbrev til byråden for miljø og samferdsel 04.01.2013. Det ble gjennomført oppstartsmøte med Byrådsavdeling for miljø og samferdsel 16.01.2013. I møtet informerte Kommunerevisjonen om prosjektets problemstillinger og utkast til kriterier for eierskapskontrollen. Datainnsamlingen foregikk i hovedsak i perioden januar og februar 2013.

1.4 Rapportens oppbygging

I kapittel 2 beskrives kort KTP AS og selskapets plassering i kollektivsektoren i Oslo.

I kapittel 3 gjennomgås fakta og vurderinger av eierskapsutøvelsen i KTP AS.

Kommunerevisjonens konklusjoner fremkommer av rapportens kapittel 4. I vedlegg 1 utdyper vi undersøkelsens kriterier for eierskapskontroll og utledningen av dem.

Denne rapporten ble 19.04.2013 sendt byråden for miljø og samferdsel for uttalelse. I kapittel 5 gis et sammendrag av mottatt uttalelse og Kommunerevisjonens avsluttende vurdering. Uttalelsen følger i sin helhet i vedlegg 2.

2. Kort om Kollektivtransportproduksjon AS

Det har vært sporveisdrift i Oslo siden 1875. AS Oslo Sporveier ble tatt i bruk som betegnelse på Oslos sporveisselskap i 1925. 01.07.2006 fikk AS Oslo Sporveier navnet Kollektivtransportproduksjon AS (KTP AS). Vedtektene angir selskapets formål slik:

Kollektivtransportproduksjon AS har som formål selv, eller gjennom deltakelse i og samarbeide med andre selskaper, å forestå persontransport, samt annen virksomhet i naturlig forbindelse med dette.

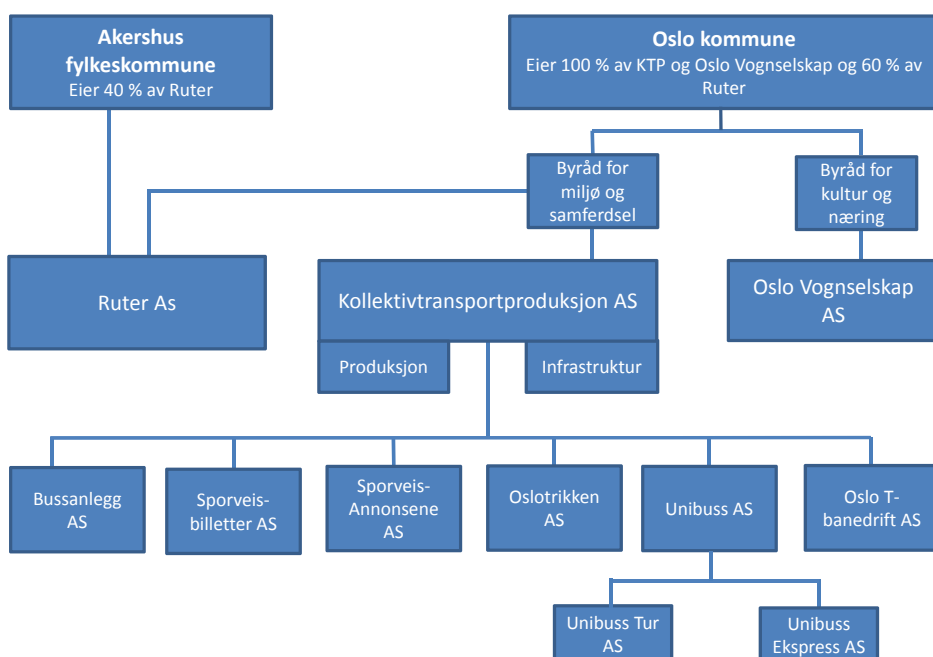
KTP AS er Norges største kollektivtransportselskap målt i antall reiser. I 2011 omsatte konsernet for om lag 3,3 milliarder og hadde ca. 3 800 ansatte. Leveranser ble i all hovedsak gjort på oppdrag fra Ruter AS. For trikk og t-bane var KTP AS Ruters faste kontraktspartner, mens busskontrakter ble tildelt etter anbuds konkurranser.

KTP AS er heleid av Oslo kommune. Eierskapet utøves av byråden for miljø og samferdsel etter

fullmakt fra byrådet. Selskapet omfatter flere driftsselskaper som leverer kollektivtrafikk i Oslo, Akershus og Vestfold. Selskapet eier, forvalter, bygger ut og vedlikeholder også infrastrukturen for de skinnegående transportformene og forvalter en betydelig eiendomsmasse.

KTP AS besto ved utgangen av 2012 av en produksjonsenhet (verksted som vedlikeholdt vognmateriell og InfraPartner som driver entreprenørvirksomhet knyttet til bane- og sporveisrelatert infrastruktur), en infrastrukturenhet (forvalter eiendom og infrastruktur og gjennomfører investeringsprosjekter) og et konsernsenter (personalpolitikk, strategisk planlegging, økonomi og finansiering, HR-personal, innkjøp og HMS mv). KTP AS hadde seks heleide datterselskaper hvorav driftsselskapene for buss, trikk og t-bane er de største. Eierstrukturen i kollektivsystemet i Oslo er presentert i figur 1.

Figur 1 Eierstrukturen i kollektivsystemet i Oslo

Note: Figuren vil bli erstattet med figur 1 i Kommunerevisjonens rapport 22/2012 *Internkontroll i Kollektivtransportproduksjon AS med datterselskaper* i den endelige rapporten.

3. Oslo kommunes eierstyring og oppfølging av KTP AS

Bystyret ga 06.05.1997 (sak 220) byrådet fullmakt til å møte og stemme på Oslo kommunes vegne i generalforsamlinger i selskaper hvor kommunen eier aksjer. Denne fullmakten ble videre delegert til den enkelte byråd 27.06.1997 (sak 1425). Byråden for miljø og samferdsel utøvde i undersøkelsesperioden 2010-2012 fullmakten på vegne av Oslo kommune overfor KTP AS.

Ansvar for oppfølging av KTP AS var lagt til Mobilitetsseksjonen i Byrådsavdeling for miljø og samferdsel. I Mobilitetsseksjonen var det utpekt en ansvarlig medarbeider for eierskapet av KTP AS og med ytterligere en medarbeider som bisto i arbeidet med oppfølging av selskapet.

3.1 Mål og eiers forventninger til selskapet

3.1.1 Kriterier

Basert på Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper og på anbefalingene fra KS Eierforum og NUES har vi lagt følgende til grunn:

- Innenfor rammen av vedtektene bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet
- Vedtektenes formålsparagraf og selskapets mål bør fremgå av årsrapporten
- Eier bør klargjøre sine forventninger til styret og selskapet
- Fra og med 2012 bør eier ha satt resultatmål for selskapet

3.1.2 Faktabeskrivelse

I vedtektenes § 3 er selskapets virksomhet angitt slik:

Kollektivtransportproduksjon AS har som formål selv, eller gjennom deltakelse i og samarbeide med andre selskaper, å forestå persontransport, samt annen virksomhet i naturlig forbindelse med dette.

Eier viste i sin egenerklæring til vedtektens § 3 når det gjelder mål for selskapet og viste også til at det er utarbeidet mål både på overordnet og på tiltaksnivå for kollektivtrafikken, og at eiers målsettinger framkommer i Oslo kommunes budsjett dokumenter.

I egenerklæringen fra styret i KTP AS vises det videre til vedtektene når det gjelder mål for selskapet:

Ytterligere mål for selskapet er kommunisert i møter og gjennom eierbrev. Mangelen av et helhetlig dokument hvor eierstrategi og mål kommuniseres, kan gjøre målene mindre entydige enn ønsket.

I egenerklæringen fra styret i framgikk det at selskapet ved flere anledninger har mottatt brev med strategiske føringer. Det ble også vist til at selskapet selv hadde utarbeidet en strategiplan som ble behandlet i styret 21.09.2010. Styret oppga videre at strategien ble forankret hos eier.

Gjennomgangen viste at selskapets årsberetninger for 2009-2011 inneholdt en kort beskrivelse av virksomheten, mens det ikke framgikk hva som var selskapets mål og hovedstrategier.

Byråden for miljø og samferdsel har gjennom et brev av 26.07.2010 uttrykt sine forventninger til konsernstyret i selskapet og i egenerklæringen fra eier vises det til at eiers målsettinger står i budsjett dokumentene. I budsjett dokumentene for 2012 (Sak 1) står selskapet omtalt, men uten nærmere spesifisering av mål for selskapet. Utover dette har ikke Kommunerevisjonen mottatt andre dokumenter eller protokoller fra generalforsamlingene i perioden 2010 til 2012 som beskriver eiers forventninger eller resultatmål.

Eier opplyste i egenerklæringen at det ikke var utarbeidet en samlet eierstrategi for selskapet, men viste til at en eierstrategi er under utarbeidelse og at den vil bygge på kommunens vedtatte prinsipper for god eierstyring. Det opplyses videre at dette arbeidet forventes til overordnet avklaring med hensyn til organisering av KTP AS er klar. I egenerklæringen fra eier framgikk det også at eier i møter er blitt kjent med hovedtrekkene i selskapets strategiplan, blant annet arbeid med effektivisering/organisering, regeletterlevelse og internkontroll.

3.1.3 Vurderinger

Vedtektene til selskapet inneholdt en generell beskrivelse av selskapets virksomhet slik aksjeloven krever. Formuleringene avspeiler eiers formål med selskapet, men beskriver ikke mål. Styret pekte også på at mål var kommunisert gjennom møter og brev, og at et manglende dokument som beskriver strategier og mål for selskapet kunne gjøre målene mindre entydige enn ønskelig. Kommunerevisjonen har ikke mottatt andre dokumenter som beskriver resultatmål for selskapet i 2012 slik kommunens nye eierstyringsprinsipper legger opp til.

Selskapets årsberetninger for 2009, 2010 og 2011 inneholdt beskrivelser av selskapets virksomhet som synes å være i tråd med anbefalingene til Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES).

Det var ikke utarbeidet en særskilt eierskapsstrategi for selskapet. I Oslo kommunes nye prinsipper for god eierstyring er det ikke stilt krav om utarbeidelse av eierskapsstrategi, men i egenerklæringen fra eier framgikk det at det arbeides med en eierstrategi, og at arbeidet med denne forventes i påvente av nødvendig avklaring av framtidig organisering av KTP AS.¹

---

¹ Byrådet bebudet 18.10.2012 (sak 169) at det vil bli lagt fram en sak om framtidig drift av Kollektivtransporten.

Eiers bruk av eierbrev til selskapet tas opp i kapittel 3.2.

3.2 Kontaktmøter og rapportering

3.2.1 Kriterier

Basert på anbefaling fra KS Eierforum og Oslo kommunes nye prinsipper for eierstyring har vi lagt følgende til grunn:

- Det kan gjennomføres kontaktmøter mellom eier og selskapet for å informere eier om måloppnåelse og ta opp aktuelle problemstillinger for selskapet
- Eier bør løpende sikre seg nødvendig rapportering fra selskapet

3.2.2 Faktabeskrivelse

Kontaktmøter

I egenerklæringene fra eier og fra styret gikk det fram at det er gjennomført flere møter årlig med selskapet. Møtene var hovedsakelig på administrativt nivå, men ble utvidet med politisk ledelse og styreleder dersom sakenes karakter krevde det. I møter av mer strategisk karakter deltok også leder for bedriftsforsamlingen.

Dokumentasjonen Kommunerevisjonen mottok, inneholdt flere brev om møter der det er gitt presentasjoner av status for større prosjekter, bl.a. om organisering av KTP AS og etablering av nytt infrastrukturselskap. Vi mottok også et referat fra møte i oktober 2012 hvor det blant annet ble orientert om effektivisering og arbeidet med modell for organisering av selskapet. På dette møtet deltok selskapet med styreleder, daglig leder og leder i bedriftsforsamlingen, mens eiersiden møtte med byråden for miljø og samferdsel, kommunaldirektør, seksjonsleder og tre medarbeidere fra Byrådsavdeling for miljø og samferdsel.

I egenerklæringen fra styret gikk det fram at fra og med 2013 var det planlagt tertialvise møter med eier, styreleder og konsernsjef, eventuelt også med representanter for ansatte i selskapet.

Rapportering til eier

I egenerklæringene fra eier og styret oppgis det at eier mottok årsrapportene fra selskapet og at eier i tillegg mottok rapporter som var etterspurt av eier, for eksempel rapporter om organisering, internkontroll og anskaffelser.

Eier oppga å være kjent med at selskapet har gjennomført risikoanalyser knyttet til måloppnåelse og vedtatte strategier, noe av dette er presentert for eier.

Eierbrev

I brev av 26.07.2010 beskrives byrådens forventninger til konsernstyret hvor blant annet følgende framgår:

Eier forventer at KTP ved styret:

- følger opp politiske vedtak i tett dialog med eier
- selskapet har en åpen dialog med eier om aktuelle problemstillinger og varsler eier tidlig om hendelser m.v. som kan få medieoppslag
- selskapet aktivt bidrar til god kommunikasjon og samspill med de øvrige aktørene i kollektivtrafikken, også om økonomiske forhold/forhandlinger
- selskapet oversender byrådsavdelingen statusrapporter hvert tertial
- at KTPs årsregnskaper er konsolidert med datterselskapene Oslo T-banedrifts og Oslo Trikkens årsregnskap slik forsyningsforskriften § 4-1 bokstav d nr 1 krever
- styret sørger for effektiv styring, god selskapskultur og følger regler og rutiner som Oslo kommune har bestemt skal gjelde for sine aksjeselskaper
- styret tar nødvendige grep for å sikre tilfredsstillende egenkapital og likviditet
- styret tar initiativ til jevnlig gjennomgang av selskapets eiendommer med sikte på best mulig utnyttelse og vurdering av mulige salg

I samme brev refererte byråden for miljø og samferdsel også til bystyrets verbalvedtak i forhandlingene om budsjettet for 2008 (S29):

Byrådet bes fremme sak om etablering av eget holdingselskap for driftsoperatørene innen kollektivtrafikken, i tråd med bystyrets

vedtak den 01.03.06. Oslo T-banedrift AS, Oslo Sporveisdrift AS og sporveisbussene fristilles fra KTP og legges inn under det nye holdingselskapet. Arbeidet med etablering av Oslo Vognselskap AS som et frittstående selskap direkte eid av Oslo kommune med ansvar for forvaltning av vognmateriell videreføres.

Byråden viste også til møtet med selskapet 04.06.2010 og enigheten om at selskapet skulle legge fram en eller flere organisasjonsløsninger som kunne danne grunnlag for en byrådssak om etablering av et eget holdingselskap for driftsoperatørene innen kollektivtrafikken.

I eierbrev av 22.06.2011 viste byråden til bystyrets vedtak fra 2006 (sak 41) om etablering av et infrastrukturselskap og konkluderte med:

1. Det etableres et eget infrastrukturselskap
2. KTP AS gis i oppdrag å utarbeide fisjonsplan i henhold til herværende brev, med etablering av infrastrukturselskap 01.01.2012. KTP AS legger fram en framdriftsplan innen 01.08.2011.
3. Byrådsavdeling for miljø og samferdsel følger opp arbeidet med fisjonsplanen løpende.

Byråden sendte 16.09.2011 eierbrev til styreleder om internkontroll der det het:

Eier forutsetter at styret foretar en grundig gjennomgang av internkontrollen i konsernet Kollektivtransportproduksjon AS, hvilket også innebærer gjennomgang av samtlige underliggende selskaper.

Kommunerevisjonen mottok dokumentasjon som viste videre oppfølging av sakene som ble tatt opp i eierbrevene. Det hadde blitt gjennomført en rekke møter der status for arbeidet ble diskutert.

I egenerklæring fra eier ble det vist til eierbrevene på spørsmål om eier eventuelt utarbeidet oppdragsbrev/bestillingsbrev. Eier opplyste videre i egenerklæringen at dersom innholdet i brevene skulle realiseres i konkrete vedtak, skulle det tas opp til endelig behandling og vedtak på generalforsamlingen.

I egenerklæringen fra styret ble det oppgitt at overordnede eierbeslutninger ble gitt både i generalforsamling og i eierbrev fra byrådsavdelingen.

3.2.3 Vurderinger

Kontrollen viser at eier benyttet brev og møter i oppfølgingen av selskapet. Egenerklæringene fra eier og styret viste ulike oppfatninger om overordnede eierbeslutninger kun ble gjort i generalforsamling eller også i eierbrev, slik styret oppfattet det. Etter Kommunerevisjonens vurdering kan det være nyttig å bruke eierbrev i forbindelse med oppfølging av konkrete saker overfor selskap. Vi vil samtidig peke på risikoen for at innholdet oppfattes som instruksjon som etter aksjeloven² og kommunens nye prinsipper for god eierstyring skal gjøres i generalforsamlingen. Det faller utenfor rammen av denne undersøkelsen å gå videre på dette spørsmålet, men det er altså viktig at eierstrategier, eierbrev osv. ikke er å forstå som intruksjoner om selskapets disposisjoner, da slike skal vedtas av generalforsamlingen.

Rapportering til eier skjedde særlig i forbindelse med årsoppgjørene som ble sendt videre til bystyret, og dessuten gjennom rapporter som eier hadde etterspurt. Møtene mellom eier og selskap ble i stor grad brukt til informasjon og rapportering om pågående større prosjekter, blant annet om status for selskapets arbeid med effektivisering og organisasjonsløsninger.

Etter Kommunerevisjonen vurdering hadde eier etablert rutiner for innhenting av informasjon fra selskapet i tråd med føringer i kommunens nye prinsipper for god eierstyring og som anbefalt av KS Eierforum.

---

² Aksjeloven § 5-1. Generalforsamlingens myndighet: (1) Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet. I Gyldendals rettsdata, note 635: Utenfor generalforsamlingen har ingen aksjeeier rett til å instruere noe selskapsorgan.

3.3 Vedtekter

3.3.1 Kriterier

Vedtektene skal i henhold til aksjeloven minst angi

- selskapets foretaksnavn
- kommune hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor
- selskapets virksomhet
- aksjekapitalens størrelse
- aksjenes pålydende (nominelle beløp)
- antallet eller laveste og høyeste antall styremedlemmer
- om selskapet skal ha flere daglige ledere eller om styret eller bedriftsforsamlingen skal kunne bestemme at selskapet skal ha flere daglige ledere samt i så fall om flere daglige ledere skal fungere som kollektivt organ
- hvilke saker som skal behandles på den ordinære generalforsamlingen
- om selskapets aksjer skal registreres i et verdipapirregister

3.3.2 Faktabeskrivelse

Gjeldene vedtekter for KTP AS ble vedtatt på ekstraordinær generalforsamling 06.05.2010. Det framgår ikke av vedtektene hvilke saker som skal behandles på den ordinære generalforsamlingen, for øvrig er inneholder vedtektene informasjon om alle punktene i kriteriene. Vedtektene fastslår i § 3 hva som er formålet med selskapet og i § 8 framgår det at ordinær generalforsamling skal holdes innen utgangen av juni måned.

3.3.3 Vurderinger

Selskapets vedtekter anga de opplysninger aksjeloven stiller krav om, med unntak av angivelse av hvilke saker som skal behandles i den ordinære generalforsamlingen.

3.4 Generalforsamling

3.4.1 Kriterier

Basert på aksjelovens kapittel 5 er følgende kriterier lagt til grunn:

Generalforsamlingens myndighet

- Eierbeslutninger og vedtak skal foretas på generalforsamlingen

Innkalling og avholdelse

- Generalforsamlingen skal avholdes innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår
- Generalforsamlingen kalles inn av styret ved skriftlig henvendelse til aksjeeierne
- Innkallingen skal være sendt senest en uke før møtet skal holdes
- Innkallingen skal i et forslag til dagsorden bestemt angi de saker som skal behandles på generalforsamlingen
- I selskaper med bedriftsforsamling skal bedriftsforsamlingens leder møte på generalforsamlingen

Saker som skal behandles av generalforsamlingen

- På den ordinære generalforsamlingen skal årsregnskap og årsberetning behandles og avgjøres
- Generalforsamlingen skal velge en eller flere revisorer. Revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen

Protokoll for generalforsamlingen

- Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen.
- I protokollen skal generalforsamlingen beslutninger inntas med utfallet av avstemningene
- Protokollen skal undertegnes av minst to personer; møtelederen og minst en person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede

3.4.2 Faktabeskrivelse

I undersøkelsesperioden ble det gjennomført tre ordinære generalforsamlinger, og en ekstraordinær generalforsamling i 2010. I den ekstraordinære generalforsamlingen ble det vedtatt å endre vedtektenes § 5 ved å avvikle ordningen med aksjonærvalgte varamedlemmer. Kommunerevisjonens gjennomgang av innkallinger til og protokoller fra generalforsamlingene 2010-2012, og informasjon fra egenerklæringene viste følgende:

Generalforsamlingen myndighet

I egenerklæringen fra eier ble det gitt informasjon om at overordnede eierbeslutninger gjøres i generalforsamlinger, mens det i egenerklæringen fra styret ble svart at det i tillegg gjøres ved eierbrev.

Innkalling

Alle generalforsamlingene ble innkalt av styret og skriftlig innkalling ble sendt minst en uke før møtet. Innkallingen inneholdt forslag til dagsorden for generalforsamlingen.

Møterett og møteplikt

Byråden for miljø og samferdsel var delegert fullmakt til å møte og stemme på generalforsamlingen, jf bystyrevedtak 220/97 og byrådsvedtak 1425/97.

Byråden for miljø og samferdsel, styreleder, daglig leder og bedriftsforsamlingens leder har alle deltatt på generalforsamlingene i den undersøkte perioden.

Behandling av saker

Årsoppgjørene med årsberetning, årsregnskap, revisorberetning og styreprotokoller for 2009, 2010 og 2011 ble behandlet og godkjent i de ordinære generalforsamlingene i april for disse årene. Bystyret behandlet årsoppgjørene i begynnelsen av juni, og alle ble tatt til orientering.

I protokollene for generalforsamlingene i perioden 2010-2012 går det fram at revisors honorar ble fastsatt og at revisors beretning ble tatt til orientering. Men egne vedtak om valg av revisor ble ikke gjort i generalforsamlingene i denne perioden.

Protokoller

Protokoller for generalforsamlingene 2010-2012 foreligger og viser generalforsamlingenes vedtak. Protokollene er undertegnet av møteleder og byråden.

3.4.3 Vurderinger

Det fremgår av egenerklæringene at eiers representant og styret så ulikt på om overordnede eierbeslutninger kun ble gjort i generalforsamlingen eller om det også ble gjort i form av eierbrev. I tråd med aksjelovens bestemmelser skal eventuelle instruksjoner til selskapet gis i generalforsamlingen. Ifølge kommunens nye prinsipper for god eierstyring skal eierbeslutninger gjøres i generalforsamlingen. På den måten skal det sikres en ryddig rollefordeling mellom eier og selskapets organer og dokumentasjon av beslutningsprosesser.

Generalforsamlingene i KTP AS ble i perioden 2010-2012 innkalt og gjennomført i tråd med aksjelovens bestemmelser på de undersøkte områdene.

3.5 Opplysningsplikten overfor bystyret

3.5.1 Kriterier:

Basert på bystyrets vedtak av 17.02.1999 (sak 67) er følgende kriterier lagt til grunn:

- Byrådet skal fremme årsberetning, referat fra generalforsamling og regnskap for aksjeselskaper som egne orienteringssaker til bystyret
- Byrådet bør informere bystyret om andre vesentlige saker som berører aksjeselskapene

3.5.2 Faktabeskrivelse

Det framgår av protokollene fra bystyremøtene i juni 2010-2012 at bystyret ble informert årlig i forbindelse med behandling av selskapets årsoppgjør. Da behandlet bystyret årsoppgjørene med årsregnskap, årsberetning, revisors beretning og protokoll fra selskapets generalforsamling.

I tillegg gikk det fram av egenerklæringen fra eier at byrådsavdelingen informerte bystyret gjennom orienteringsnotater og svarte på spørsmål fra bystyrekomiteene. Kommunerevisjonen mottok to notater som eksempler på saker som ble lagt fram for samferdsels- og miljøkomiteen³.

3.5.3 Vurderinger

Bystyrets krav om ivaretagelse av opplysningsplikten gjennom framleggelse av selskapets årsberetning og regnskap, og protokoller fra generalforsamling ble ivare tatt i undersøkelsesperioden.

I tillegg har bystyret blitt informert om forhold i selskapet som synes vesentlige gjennom notater og svar på spørsmål til bystyrekomiteene.

3.6 Etisk regelverk

3.6.1 Kriterier

Basert på bystyret vedtak i sak 392/07 er følgende kriterier lagt til grunn:

- Styret skal påse at selskapet har et etisk regelverk som ikke er dårligere enn de etiske regler for ansatte i Oslo kommune som bystyret har vedtatt

³ Notat 11/2012 av 20.1.2012. Spørsmål fra Abdullah Alsabeegh (A), Marianne Borgen (SV) og Mazyar Keshvari (F) angående bussbud Oslo Vest og korrupsjonsanklager.

Notat 95/2012 av 16.05.2012. Orientering om status vedrørende klagesak mot Oslo kommune om offentlig støtte til Oslo Sporveier AS og Sporveisbussene AS.

3.6.2 Faktabeskrivelse

Kommunerevisjonen fikk tilsendt selskapets etiske regelverk. Det omhandler samme forhold som Oslo kommunes regelverk og inneholder videre tolkninger med referanser til selskapet. I egenerklæringen fra styret framgår det at reviderte etiske retningslinjer ble vedtatt i styremøte 22.11.2012.

Styret oppga videre i egenerklæringen at selskapet forholder seg til Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse når det gjelder etikk og samfunnsansvar. Eier oppga i egenerklæringen å være kjent med at styret har utarbeidet etiske retningslinjer for selskapet.

3.6.3 Vurderinger

Selskapet hadde utarbeidet etisk regelverk og styret behandlet siste reviderte regelverk 22.11.2012. Gjennom utfyllende fortolkninger knyttet til selskapets oppgaver, synes regelverket mer omfattende enn Oslo kommunes etiske regelverk.

3.7 Bedriftsforsamling

Aksjeloven § 6-35 første ledd fastslår at det i selskaper med flere enn 200 ansatte skal velges bedriftsforsamling. I henhold til aksjeloven § 6-35 første ledd gjelder allmennaksjelovens bestemmelser om bedriftsforsamling tilsvarende.

Bedriftsforsamlingen i KTP AS hadde 12 medlemmer, åtte var valgt av generalforsamlingen og fire var valgt blant de ansatte. Bedriftsforsamlingen skal etter vedtektene i selskapet ha minimum to møter i året.

3.7.1 Kriterier

Basert på allmennaksjeloven skal bedriftsforsamlingen ivareta følgende oppgaver:

- Bedriftsforsamlingen skal velge medlemmer til styret og styrets leder
- Bedriftsforsamlingen skal føre tilsyn med styrets og daglig leders forvaltning av selskapet

- Bedriftsforsamlingen skal gi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til resultatregnskap og balanse bør godkjennes, og om forslag om anvendelse av overskudd/dekning av tap
- Etter forslag fra styret treffer bedriftsforsamlingen avgjørelse i saker som gjelder
  - investeringer av betydelig omfang i forhold til selskapets ressurser
  - rasjonalisering eller omlegging av driften som vil medføre større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken

Allmennaksjeloven § 5-5 fastslår videre at:

- bedriftsforsamlingens leder skal være til stede på generalforsamlingen, og ved gyldig fravær skal det utpekes en stedfortreder

3.7.2 Faktabeskrivelse

Valg av styret og styrets leder

Eier viste i egenerklæringen til at det var bedriftsforsamlingen som utpekte styret i selskapet i henhold til reglene i allmennaksjeloven. I egenerklæringen fra eier gikk det videre fram at eier hadde etterspurt om bedriftsforsamlingen påså at styret var hensiktsmessig sammensatt, og med nødvendig kompetanse for selskapets ansvarsområde.

Bedriftsforsamlingens tilsynsoppgaver

I egenerklæringen fra leder av bedriftsforsamlingen ble det vist til at tilsynet med selskapet gjøres ved gjennomgang av alle styreprotokollene, behandling av årsoppgjør og gjennom orienteringsmøter med daglig leder og styreleder før møtene i bedriftsforsamlingen. I protokollene fra møtene i bedriftsforsamlingen gikk det fram at daglig leder ga orientering om viktige saker, som f.eks selskapets økonomi, omorganiseringer, strategier, større prosjekter og sikkerhetsspørsmål.

Behandling av årsoppgjør

I protokollene fra bedriftsforsamlingens møter gikk det fram at det hadde blitt gjennomført fire til fem møter i bedriftsforsamlingen i undersøkelsesperioden. Protokollene viste at

bedriftsforsamlingen hadde avgitt uttalelser til generalforsamlingen om styrets forslag til resultatregnskap, balanse og forslag til anvendelse av overskudd, eventuelt dekning av tap og revisors beretning. Det framgikk videre av protokollene at bedriftsforsamlingen hadde avgitt uttalelser om styrets forslag til fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte.

Avgjørelser om investeringer av betydelig omfang og større omstillinger

I egenerklæringen fra leder for bedriftsforsamlingen gikk det fram at bedriftsforsamlingen ikke har gjort vedtak om vesentlige investeringer og omstillinger i perioden 2010-2012. Det ble samtidig opplyst at det ikke forelå kriterier som definerte "investeringer av betydelig omfang i forhold til selskapets ressurser" eller som definerte "større omstillinger som vil medføre større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken". Bedriftsforsamlingen hadde vært i dialog med eier om viktige saker bedriftsforsamlingen var opptatt av; så som organisasjonsendringer, oppdeling i flere aksjeselskap og sikkerhetsrisikoer i kollektivtrafikken. I saker om Unibuss, nytt infrastrukturselskap og navn på selskapet er det, ifølge egenerklæringen fra bedriftsforsamlingens leder, aktuelt at bedriftsforsamlingen fatter vedtakene.

Bedriftsforsamlingens leder og generalforsamling

Det framgikk av protokollene fra generalforsamlingene at bedriftsforsamlingens leder deltok på generalforsamlingene i undersøkelsesperioden.

3.7.3 Vurderinger

Basert på informasjonen i egenerklæringene, protokoller fra bedriftsforsamlingen og styreinstruks synes aksjelovens og allmennaksjelovens bestemmelser om valg av styre å være ivaretatt. I egenerklæringen fra eier framgikk det at eier hadde sikret seg at bedriftsforsamlingen hadde valgt styrets medlemmer og styreleder med nødvendig kompetanse på selskapets ansvarsområde.

Bedriftsforsamlingens tilsynsansvar ble i perioden 2010-2012 søkt ivaretatt gjennom blant annet behandling av styrets forslag til årsberetning og årsregnskap før framleggelse av dette på generalforsamling.

3.8 Ivaretagelse av andre lover, reguleringer og føringer for selskapet

Virksomheten til aksjeselskap er naturligvis regulert av en rekke andre lover og regler enn aksjeloven og allmennaksjeloven. Basert på styrets egenerklæring redegjør vi her kort for status på enkelte områder:

Anskaffelser

I egenerklæringen oppga styret at KTP AS følger reglene om offentlige anskaffelser, med unntak for datterselskaper som opererer i et konkurranseutsatt marked.

Offentleglova

I egenerklæringen oppga styret at KTP AS følger offentliglova, med unntak for datterselskaper som opererer i et konkurranseutsatt marked.

Helse, miljø og sikkerhet

I egenerklæringen oppga styret at selskapet hadde et omfattende HMS-system med høy fokus på sikkerhet og at selskapet tilstreber til enhver tid å overholde eksterne og interne bestemmelser om helse, miljø og sikkerhet.

Straffbare eller irregulære handlinger

I egenerklæringen oppga styret at styret ikke var kjent med at det har foregått straffbare eller irregulære handlinger i selskapet, med unntak av korrupsjonssaken i Unibuss AS.

Føringer samfunnsansvar

I egenerklæringen oppga styret at selskapet forholdt seg til anbefalingene fra Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse på dette området.

4. Konklusjon

Basert på den informasjon Kommunerevisjonen har hatt tilgang til, har eierskapsutøvelsen i Kollektivtransportproduksjon AS i perioden 2010-2012 i hovedsak blitt gjennomført i samsvar med krav i aksjeloven, bystyrets vedtak og forutsetninger og anbefalinger gitt av KS Eierforum samt Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse på de undersøkte områdene:

- Eier hadde etablert rutiner for innhenting av informasjon fra selskapet gjennom årsrapporter, protokoller og rapporter.
- Eier hadde innkalt og gjennomført generalforsamlingene i tråd med aksjelovens bestemmelser.
- Eier hadde ivaretatt opplysningsplikten overfor bystyret ved å fremme årsberetning, årsregnskap og protokoller fra generalforsamlingene.

Men undersøkelsen viser også:

- Eier hadde ikke utformet resultatmål for selskapet i 2012.

- Vedtektene manglet angivelse av hvilke saker som skal behandles på den ordinære generalforsamlingen slik aksjeloven krever.
- Det er ulike oppfatninger mellom eier og styret om overordnede eierbeslutninger kun gjøres på generalforsamling eller om det også gjøres i eierbrev, slik styret oppfatter det. I den forbindelse peker Kommunerevisjonen på viktigheten av at eierstrategier, eierbrev osv. ikke er å forstå som intruksjoner om selskapets disposisjoner, da slike skal vedtas av generalforsamlingen.

Bedriftsforsamlingens tilsynsansvar ble i perioden 2010-2012 søkt ivaretatt gjennom blant annet behandling av styrets forslag til årsberetning og årsregnskap før framleggelse av dette på generalforsamling.

Gitt undersøkelsens karakter gis det ikke anbefalinger.

5. Uttalelse til rapporten og Kommunerevisjonens vurdering

Rapporten ble sendt byråden for miljø og samferdsel for uttalelse 19.04.2013. I dette kapittelet redegjør vi for tilbakemeldingen og gir Kommunerevisjonens avsluttende vurdering. Uttalelsen følger i sin helhet i rapportens vedlegg 2.

5.1 Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel ga sin uttalelse i brev datert 10.05.2013.

Byrådsavdelingen er tilfreds med hovedbudskapet i rapporten og skriver at den oppfattes som nyttig. For øvrig bemerker byrådsavdelingen

- at det er utarbeidet mål, både på overordnet og tiltaksnivå for kollektivtrafikken, herunder for KTP AS
- at det på årets generalforsamling ble gjort endringer i selskapets vedtekter, slik at de nå angir hvilke saker som skal behandles på den ordinære generalforsamlingen, i tråd med kravene i aksjeloven
- at det var opplysende og hensiktsmessig å bli kjent med at det syntes å foreligge ulike oppfatninger mellom eier og styret om overordnede eierbeslutninger kun gjøres på generalforsamlinger eller

også i eierbrev. Ved bruk av eierbrev i framtiden, oppgir byrådsavdelingen at det vil bli presisert at forhold som anses som eierbeslutninger vil bli satt opp på dagsorden på selskapets generalforsamling. For øvrig opplyser byrådsavdelingen at det på årets generalforsamling ble presisert at eierbeslutninger kun skal foretas på generalforsamling.

5.2 Kommunerevisjonens vurdering

Kommunerevisjonen er kjent med de mål for kollektivtrafikken som framgår av kommunens budsjett dokumenter. Disse er imidlertid på et overordnet nivå og gjelder kollektivtrafikken som helhet, og fungerer etter Kommunerevisjonens vurdering ikke som konkrete resultatmål for KTP AS, slik det er forutsatt i kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper, jf. byråds sak 273/11. Som eksempel kan nevnes at selskapet i sin årsberetning beskriver resultater på viktige områder som f.eks. regularitet i persontransporten, kundetilfredshet og økonomiske resultater, men det er ikke satt konkrete resultatmål som kan vise graden av måloppnåelse på disse, eller andre områder.

Kommunerevisjonen har ingen andre kommentarer til byrådsavdelingens uttalelse.

Referanser

a) Referanser fra Oslo kommune

Bystyresak av 08.04.1992, sak 208, *Profesjonalisering av styrefunksjonen i Oslo kommune - Byrådsak 562 av 18.12.91*

Bystyresak av 24.04.1996, sak 193, *Bystyremelding nr. 2/1995 - Strategier for organisering og styring av Oslo kommunes virksomhet*

Bystyresak av 06.05.1997, sak 220, *Myndighetsfordeling i Oslo kommune - Delegasjon av myndighet fra bystyret og byråd*

Byrådssak av 27.06.1997, sak 1425, *Aksjeselskap – byrådenes fullmakt*

Bystyresak av 17.02.1999, sak 67, *Byrådets tertialrapportering til bystyret.*

Byrådssak av 31.05.2005, sak 132, *Ny organisering av kollektivtrafikken i Oslo – etablering av administrasjonsselskap.* Behandlet i bystyret 01.03.2006

Bystyresak av 09.06.2010, sak 206, *Årsoppgjør 2009 for Kollektivtransportproduksjon AS*

Bystyresak av 08.06.2011, sak 148, *Årsberetning 2010 for Kollektivtransportproduksjon AS*

Byrådssak av 22.12.2011, sak 273, *Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper*

Bystyresak av 25.04.2012, sak 98, *Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper*

Bystyresak av 06.06.2012, sak 140, *Årsberetning 2011 for Kollektivtransportproduksjon AS*

Kommunerevisjonen Rapport 22/2012 *Internkontroll i Kollektivtransportproduksjon AS med datterselskaper*

b) Kollektivtransportproduksjon AS

Vedtekter

Protokoller fra generalforsamlingen 2010-2012

Protokoller fra styremøter 2010-2012

Protokoller fra bedriftsforsamlingen 2010-2012

Egenerklæring fra styret

Egenerklæring fra leder av bedriftsforsamlingen

Instruks/retningslinjer for styret

Etiske retningslinjer for konsernet

Presentasjonsmateriale og annen dokumentasjon framlagt på møter mellom eierrepresentanter og selskap

c) Eksterne referanser

LOV 13.06.1997 nr 44 om aksjeselskaper (aksjeloven)

LOV 13.06.1997 nr 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven)

Norges kommunerevisorforbund (NKRF): *Selskapskontroll – fra A til Å* («praktisk veileder»). 2012.

COSO – An integrated framework, utviklet av The Commission of Sponsoring Organisation of the Treadway Committee (COSO), 1992

KS Eierforum (2010): *Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak*

Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES): *Norsk anbefaling – Eierstyring og selskapsledelse*. 21.10.2010

Vedlegg 1 Kriterier for eierskapskontroll

Eierskapsutøvelsen er vurdert mot et sett av kriterier der vi har tilstrekkelig informasjon til å gjennomføre vurderinger. Kilder for kriteriene er:

- Lov om aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper
- Bystyrets vedtak av 17.02.1999 (sak 67) *Byrådets tertialrapportering til bystyret*
- KS Eierforum: *Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak*
- Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) *Norsk anbefaling – Eierstyring og selskapsledelse*
- NKRF: *Selskapskontroll – fra a-å («praktisk veileder»)*

Oslo kommunes prinsipper for god eierstyring av aksjeselskaper ble behandlet av byrådet i 22.12.2011 (sak 273) og tatt til orientering av bystyret i 25.04.2012. Prinsippene har således kun vært gjeldende for eierstyringen i deler av perioden som denne kontrollen dekker. Sakens karakter tilsier at det er rimelig å legge til grunn at de nye prinsippene for god eierstyring var førende fra saken ble behandlet i byrådet.

Mål og eiers forventninger til selskapet

Kilder

KS Eierforums anbefaling nr. 3:

Eier bør klargjøre sine forventninger til styret og selskapet i en eierstrategi

I KS Eierforums anbefaling nr. 3 heter det blant annet:

En grunnleggende forutsetning for en strategisk drift av selskapene er en klar og presis eierstrategi for selskapene hvor eiers forventninger til selskapet formuleres

Videre heter det:

Det er anbefalt at eier klargjør sine forventninger til styret og selskapet gjennom selskapsstrategiene

I byrådssak 273/11 *Oslo kommunes prinsipper for eierstyring av selskaper* heter det i pkt. 1. Innledning, s. 2:

Kommunen som eier fastsetter mål og rammer for selskapenes virksomhet gjennom vedtekter, beslutninger på generalforsamlinger, eierstrategier og oppdragsbrev/ bestillingsbrev.

Videre heter det:

Det er utarbeidet eierstrategier for noen selskaper, mens andre får styringssignaler gjennom tildelingsbrev (for eksempel Ruter), bestilling av tjenester eller krav til avkastning på forvaltet kapital (for eksempel forsikringsselskapene).

Byrådssaken fastsetter således ikke at mål og rammer for selskapet bør samles i en eierstrategi.

Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) gir følgende relevante anbefalinger:

- Innenfor rammen av vedtektene bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet
- Vedtektenes formålsparagraf og selskapets mål og hovedstrategier bør fremgå av årsrapporten

I byrådssak 273/11 *Oslo kommunes prinsipper for eierstyring av selskaper* er resultatmål omtalt på s. 6:

Prinsipp 1: Kommunen vil sette resultatmål for selskapene. Styret har ansvar for å realisere resultatmålene.

Prinsippet fastslår at kommunen vil være en tydelig eier som setter mål og stiller krav til selskapenes styrer og ledelse. Målene/ kravene må imidlertid tilpasses kommunens formål med eierskapet i det enkelte selskap. Styret har det fulle ansvar for forvaltningen av selskapet og derved også ansvaret for å realisere eierens målsettinger. Byrådet vil derfor blant annet arbeide for å gi selskapene klare og mest mulig entydige formål, eksempelvis gjennom en klart avgrenset kjernevirksomhet, jf selskapenes vedtekter.

På side 7 i byrådssaken er målene for selskaper der Oslo kommune har sektorpolitiske mål⁴ nærmere omtalt. Her heter det:

For selskaper der kommunen har sektorpolitiske formål med sitt eierskap vil byrådet stille krav om effektiv drift, og at driften av selskapene skjer etter bedriftsøkonomiske prinsipper. Byrådet vil også stille andre mål/krav til disse selskapene, eksempelvis produksjons- eller produktivitetsmål. Det kan skje gjennom bruk av ulike styringsvirkemidler som eksempelvis vilkår i avtaler om tjenestekjøp, eller tildelingsbrev til selskaper som mottar tilskudd fra kommunen.

Kriterier

- Innenfor rammen av vedtektene bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet
- Vedtektenes formålsparagraf og selskapets mål bør fremgå av årsrapporten
- Eier bør klargjøre sine forventninger til styret og selskapet

På basis av Oslo kommunes nye prinsipper for eierstyring har vi også undersøkt om eier har satt resultatmål for selskapet.

Kontaktmøter og rapportering til eier

Kilder

I KS Eierforums anbefaling nr. 8 heter det bl.a.:

- De formelle eiermøtene er enten generalforsamling eller representantskap, men det kan også innkalles til eiermøter i tillegg til disse

og

- I tillegg til generalforsamling/representantskap kan det arrangeres andre eiermøter for eksempel interkommunale formøter før representantskapet, eller møter for å drøfte en sak uten at det blir gjort formelle vedtak. Det er opp til eierne selv å vurdere behovet for, og hvordan slike eiermøter skal gjennomføres

---

⁴ I byrådssaken s. 3 er Oslo Vognselskap AS kategorisert som et av selskapene der Oslo kommune har sektorpolitiske mål med eierskapet.

I byrådssak 273/11 *Oslo kommunes prinsipper for eierstyring av selskaper* heter det på s. 7:

Byrådet forventer rapportering om selskapets måloppnåelse gjennom årsberetning, årsregnskap og i kvartalsrapporter med regnskap.....Gjennom kontaktmøter med selskapene kan byrådet bli informert om måloppnåelsen og aktuelle problemstillinger, jf. pkt 4.3 nedenfor.

Og i pkt 4.3 på s. 9 heter det:

For gjensidig informasjonsutveksling og diskusjon mellom kommunen og selskapene om selskapenes resultater, utvikling og planer er det hensiktsmessig å etablere kontaktmøter.”

Kriterier

- Det kan gjennomføres kontaktmøter mellom eier og selskapet for informere eier om måloppnåelse og ta opp aktuelle problemstillinger for selskapet
- Eier bør løpende sikre seg nødvendig rapportering fra selskapet

Vedtekter

Kilder

Minstekravene til vedtektene for aksjeselskap er gitt i aksjeloven § 2-2:

§ 2-2. Minstekrav til vedtektene

(1) Vedtektene skal minst angi:

1. selskapets foretaksnavn;
2. den kommune i riket hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor;
3. selskapets virksomhet;
4. aksjekapitalens størrelse, jf § 3-1;
5. aksjenes pålydende (nominelle beløp), jf § 3-1;
6. antallet eller laveste og høyeste antall styremedlemmer, jf § 6-1;
7. om selskapet skal ha flere daglige ledere eller om styret eller bedriftsforsamlingen skal kunne bestemme at selskapet skal ha flere daglige ledere, samt i så fall om flere daglige ledere skal fungere som kollektivt organ;
8. hvilke saker som skal behandles på den ordinære generalforsamlingen, jf § 5-5;
9. om selskapets aksjer skal registreres i et verdipapirregister.

(2) Dersom selskapet ved sin virksomhet ikke skal ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte, skal vedtektene inneholde bestemmelser om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning.

Kriterier

Vedtektene skal minst angi

- selskapets foretaksnavn
- den kommune i riket hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor
- selskapets virksomhet
- aksjekapitalens størrelse
- aksjenes pålydende (nominelle beløp)
- antallet eller laveste og høyeste antall styremedlemmer
- om selskapet skal ha flere daglige ledere eller om styret eller bedriftsforsamlingen skal kunne bestemme at selskapet skal ha flere daglige ledere samt i så fall om flere daglige ledere skal fungere som kollektivt organ
- hvilke saker som skal behandles på den ordinære generalforsamlingen
- om selskapets aksjer skal registreres i et verdipapirregister

Generalforsamling

Kilder

Generalforsamlingen og dennes myndighetsutøvelse er regulert i aksjelovens kapittel 5. Denne eierskapskontrollen omfatter et utvalg av bestemmelsene vedrørende den ordinære generalforsamlingen.

§ 5-1. Generalforsamlingens myndighet

(1) Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet.

I Gyldendals rettsdata, note 635, heter det:

Bestemmelsen gir uttrykk for at generalforsamlingen er selskapets øverste myndighet.

Generalforsamlingen kan dermed instruere de øvrige selskapsorganene, jf. Aarbakke m.fl. s 312, 319.

Videre heter det i samme note:

Utenfor generalforsamlingen har ingen aksjeeier rett til å instruere noe selskapsorgan.

I Oslo kommunes prinsipper for eierstyring er prinsipp 3 relevant for generalforsamlingen.

Prinsippet lyder:

Eierbeslutninger og vedtak skal foretas på generalforsamlingen

I byrådssaken ble det bl.a. gitt følgende kommentarer til dette prinsippet:

Byrådet vil følge aksjelovens system om at eierbeslutninger gjøres i eierforumet som er generalforsamlingen. På den måte sikrer byrådet en ryddig rollefordeling mellom eier og selskapets organer

§ 5-5. Ordinær generalforsamling

(1) Innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal selskapet holde ordinær generalforsamling.

(2) På den ordinære generalforsamlingen skal følgende saker behandles og avgjøres:

1. godkjenning av årsregnskapet og årsberetningen, herunder utdeling av utbytte;
2. andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen.

(3) Årsregnskapet, årsberetningen og eventuelt revisjonsberetningen skal senest en uke før generalforsamlingen sendes til hver aksjeeier med kjent adresse.

§ 5-9. Myndighet til å innkalle til generalforsamling

(1) Generalforsamlingen innkalles av styret.

§ 5-10. Krav til innkallingen

(1) Generalforsamlingen innkalles ved skriftlig henvendelse til alle aksjeeiere med kjent adresse. Innkallingen skal angi tid og sted for møtet. Selskapet kan ikke kreve noen form for godtgjøring for utsendelsen av innkallingen.

(2) Innkalling til generalforsamlingen skal være sendt senest en uke før møtet skal holdes, om ikke vedtektene setter en lengre frist. En slik vedtektsbestemmelse gjelder ikke ved innkalling som foretas på bakgrunn av krav etter § 5-6 annet ledd.

(3) Innkallingen skal i et forslag til dagsorden bestemt angi de saker som skal behandles på generalforsamlingen. Forslag om å endre vedtektene skal gjengis i innkallingen. Styret skal utarbeide forslag til dagsorden i samsvar med det som er bestemt i loven og vedtektene.

§ 5-16. Protokoll

(1) Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen.

(2) I protokollen skal generalforsamlingens beslutning inntas med angivelse av utfallet av avstemningene. Protokollen skal angi antallet avgitte stemmer, og hvor mange aksjer og hvilken andel av aksjekapitalen de avgitte stemmene representerer, samlet og for og mot den enkelte beslutningen, i den utstrekning dette er relevant for utfallet av avstemningen. Fortegnelsen over de møtende etter § 5-13 skal inntas i eller vedlegges protokollen.

(3) Protokollen undertegnes av møtelederen og minst en annen person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede. Protokollen skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet og oppbevares på betryggende måte.

§ 7-1. Generalforsamlingens valg av revisor

(1) Generalforsamlingen skal velge én eller flere revisorer, og kan velge én eller flere vararevisorer.

(2) Revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen.

Kriterier

Generalforsamlingens myndighet

- Eierbeslutninger og vedtak skal foretas på generalforsamlingen

Innkalling og avholdelse

- Generalforsamlingen skal avholdes innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår
- Generalforsamlingen kalles inn av styret ved skriftlig henvendelse til aksjeeierne
- Innkallingen skal være sendt senest en uke før møtet skal holdes
- Innkallingen skal i et forslag til dagsorden bestemt angi de saker som skal behandles på generalforsamlingen,

Saker som skal behandles av generalforsamlingen

- På den ordinære generalforsamling skal årsregnskap og årsberetning behandles og avgjøres
- Generalforsamlingen skal velge en eller flere revisorer. Revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen

Protokoll for generalforsamlingen

- Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen.
- I protokollen skal generalforsamlingen beslutninger inntas med utfallet av avstemningene
- Protokollen skal undertegnes av minst to personer; møtelederen og minst en person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede

Opplysningsplikten overfor bystyret

Kilder

- Bystyrets vedtak av 17.02.1999 (sak 67) om byrådets tertialrapportering til bystyret slår fast at:

Byrådet skal sørge for ivaretagelse av opplysningsplikten til bystyret ved fremming av årsberetning, referat fra generalforsamling og regnskap for aksjeselskapet som egne orienteringssaker til bystyret.

Vi legger til grunn vedtaket innebærer at opplysningsplikten overfor bystyret primært ivaretas gjennom fremming av selskapets årsberetning og regnskap samt referat fra generalforsamling. I tillegg synes det rimelig å forutsett at bystyret også skal holdes informert om andre vesentlige saker.

Kriterier

- Byrådet skal fremme årsberetning, referat fra generalforsamling og regnskap for aksjeselskaper som egne orienteringssaker til bystyret
- Byrådet bør informere bystyret om andre vesentlige saker som berører aksjeselskapene

Etisk regelverk

Kilder

- Bystyret vedtok i sak 392/07 i pkt. 3:

Bystyret ber byrådet gjennomgå etiske regler for ansatte i de kommunale foretakene og i Oslo kommunes heleide AS-er og sørge for at ingen har etiske regler for ansatte som er "dårligere" enn de etiske reglene bystyret har vedtatt.

I byrådssak 1189/07 ga byrådet de etiske regler for ansatte i Oslo kommune som gjelder i dag. Det heter i byrådssaken at formålet med Oslo kommunes etiske reglene er å sikre en god etisk praksis og definere felles standarder for ansatte i Oslo kommune. De etiske reglene gjelder alle kommunens ansatte. Pkt. 2 i reglene gir en overordnet beskrivelse av innretningen på det etiske regelverket for ansatte i Oslo kommune:

Ansatte i Oslo kommune skal arbeide for fellesskapets beste i tråd med lover, regler, kommunens verdigrunnlag og politiske vedtak. Kommunens ansatte skal utføre sine oppgaver og opptre på en måte som ikke skader kommunens omdømme og tillit i befolkningen.

De etiske retningslinjene for Oslo kommune omfatter en rekke mer konkrete forhold, som ikke gjengis her.

KS Eierforums anbefaling nr. 18:

- Eier bør påse at selskapsstyret utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften

Kriterier

- Styret skal påse at selskapet har et etisk regelverk som ikke er dårligere enn de etiske regler for ansatte i Oslo kommune som bystyret har vedtatt

Bedriftsforsamling

Kilder

I selskap som har flere enn 200 ansatte skal det etter aksjeloven § 6-35 velges bedriftsforsamling. I henhold til aksjeloven § 6-35 første ledd gjelder allmennaksjelovens bestemmelser om bedriftsforsamling tilsvarende.

Bedriftsforsamlingens oppgaver framgår av allmennaksjeloven § 6-37:

(1) Det hører under bedriftsforsamlingen å velge medlemmer til styret og styrets leder. En tredel av bedriftsforsamlingens medlemmer kan kreve nyvalg av medlemmer til styret og at valg til styret skal skje som forholdstallsvalg. Inntil en tredel, likevel minst to av styrets medlemmer med varamedlemmer, skal velges blant selskapets ansatte dersom en tredel av bedriftsforsamlingens medlemmer krever det. Halvdelen av de medlemmene som er valgt av og blant de ansatte, kan kreve at styrets medlemmer velges av de aksjonærvalgte og de ansattevalgte gruppevis. Dersom særlige grunner tilsier det, kan Kongen i det enkelte tilfellet gjøre unntak fra bestemmelsene i dette leddet. Kongen kan også gi utfyllende regler om styrevalget.

(2) Bedriftsforsamlingen skal føre tilsyn med styrets og daglig leders forvaltning av selskapet. Hvert av medlemmene og observatørene kan på møte i bedriftsforsamlingen kreve opplysninger om selskapets drift i den utstrekning de finner det nødvendig. Bedriftsforsamlingen kan selv eller ved utvalg iverksette undersøkelser.

(3) Bedriftsforsamlingen skal gi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til resultatregnskap og balanse, eventuelt også konsernresultatregnskap og konsernbalanse, bør godkjennes, og om styrets forslag om anvendelse av overskudd eller dekning av tap. Styrets forslag og revisjonsberetningen skal sendes bedriftsforsamlingens medlemmer senest en uke før saken skal behandles. Bedriftsforsamlingen kan også gi uttalelse til generalforsamlingen om styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte etter § 6-16 a. Annet punktum gjelder tilsvarende for erklæringen.

(4) Etter forslag fra styret treffer bedriftsforsamlingen avgjørelse i saker som gjelder:

1. Investeringer av betydelig omfang i forhold til selskapets ressurser.
2. Rasjonalisering eller omlegging av driften som vil medføre større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken.

I Bedriftsforsamlingens leder skal delta på generalforsamling og ved gyldig fravær skal det utpekes en stedfortreder, jf. allmennaksjeloven § 5-5 første ledd.

Kriterier

Basert på allmennaksjeloven og bystyresak 208/92 skal bedriftsforsamlingen ivareta følgende oppgaver:

- Bedriftsforsamlingen skal velge medlemmer til styret og styrets leder
- Bedriftsforsamlingen skal føre tilsyn med styrets og daglig leders forvaltning av selskapet
- Bedriftsforsamlingen skal gi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til resultatregnskap og balanse bør godkjennes, og om forslag om anvendelse av overskudd/dekning av tap
- Etter forslag fra styret treffer bedriftsforsamlingen avgjørelse i saker som gjelder
  - investeringer av betydelig omfang i forhold til selskapets ressurser
  - rasjonalisering eller omlegging av driften som vil medføre større endring eller omdisponering av arbeidsstyrken

Allmennaksjeloven § 5-5 fastslår videre at:

- bedriftsforsamlingens leder skal være til stede på generalforsamlingen, og ved gyldig fravær skal det utpekes en stedfortreder

Vedlegg 2 Høringsuttalelse fra Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Oslo kommune
Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Kommunerevisjonen
Grenseveien 88
0663 Oslo

Dato: 10.05.2013

Deres ref:

Vår ref (saksnr):
201300087-8

Saksbeh:
Edith Grung-Olsen, 23461835

Arkivkode:
126

EIERSKAPSKONTROLL I KOLLEKTIVTRANSPORTPRODUKSJON AS (KTP AS) 2010 – 2012

Det vises til Deres brev datert 19.04.2013 vedrørende ovennevnte.

Innledningsvis vil Byrådsavdeling for miljø og samferdsel bemerke at vi er tilfredse med hovedbudskapet i Kommunerevisjonens rapport; ”Basert på mottatte informasjon er det Kommunerevisjonens vurdering at eierskapsutøvelsen i hovedsak ble gjennomført i samsvar med krav i aksjeloven, bystyrets vedtak og forutsetninger og anbefalinger gitt av KS Eierforum samt Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse på de kontrollerte områdene i undersøkelsesperioden.”

Kommunerevisjonen ønsker svar på følgende spørsmål:

1. Har informasjonen om prosjektets hensikt vært tilstrekkelig klar?
  - Byrådsavdelingen oppfatter at prosjektets hensikt har vært tilstrekkelig klarlagt.
2. Har byråden kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens konklusjoner?
  - Byrådsavdelingen har ingen særskilte kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data.
3. Har byråden kommentarer til kriteriene for eierskapskontroll som ligger til grunn for våre konklusjoner? I tilfelle hvilke?
  - Byrådsavdelingen har ingen særskilte kommentarer til kriteriene som ligger til grunn for kommunerevisjonens konklusjoner.
4. Hva er byrådets samlede vurdering av rapportens konklusjoner?
  - Byrådsavdelingen tar rapportens konklusjoner til etterretning. Imidlertid har vil følgende merknader;

Når det gjelder kommunerevisjonens påstand om at eier ikke har utformet resultatmål for selskapet i 2012 vil vi dog bemerke at det er utarbeidet mål, både på overordnet og på tiltaksnivå for kollektivtrafikken, herunder for KTP AS. Eiers hovedmålsettinger og

Byrådsavdeling for miljø og
samferdsel

Postadresse:
Rådhuset, 0037 Oslo
E-post: postmottak@byr.oslo.kommune.no

hovedtiltak fremkommer således i Oslo kommunes budsjett dokumenter som vedtas årlig av Oslo bystyre og som KTP AS bl.a. rapporterer årlig tilbake på i form av årsberetning med regnskap.

Det er korrekt at KTP AS vedtekter har manglet angivelse av hvilke saker som skulle behandles på den ordinære generalforsamlingen. Dette forholdet er nå brakt i orden, ved at det på årets generalforsamling ble vedtatt en ny bestemmelse i vedtektene som ivaretar dette forholdet som nedfelt i aksjeloven.

Kommunerevisjonen påpeker videre at det er ulike oppfatninger mellom eier og styret om overordnede eierbeslutninger kun gjøres på generalforsamling eller om det også gjøres i eierbrev, slik styret syntes å oppfatte det.

Eier tar til orientering at styret er av den oppfatning at overordnede eierbeslutninger også foretas utenom generalforsamlingen. Eier vil på denne bakgrunn for fremtiden ved bruk av eierbrev presisere overfor selskapet at forhold som er å anse som eierbeslutninger vil bli satt opp på dagsorden til selskapets ordinære eller ekstraordinære generalforsamling for vedtakelse der. At eierbeslutninger kun skal foretas på generalforsamlinger ble for øvrig presisert muntlig overfor styret på årets generalforsamling.

5. Oppfattes rapporten som nyttig for byråden? Oppgi begrunnelse hvis dette ikke allerede har fremkommet som svar på ovenstående spørsmål.
  - Rapporten oppfattes som nyttig for byråden. Det var opplysende og hensiktsmessig å bli gjort kjent med at det syntes å foreligge ulike oppfatninger mellom eier og styret om overordnede eierbeslutninger kun gjøres på generalforsamlinger eller også gjøre i eierbrev, slik styret syntes å oppfatte det. Som nevnt under punkt 4 vil dette forholdet bli søkt presisert ytterligere for fremtiden.
6. Hvordan vurderes rapportens oppbygging og språkbruk?
  - Rapportens oppbygging og språkbruk oppfattes som oversiktlig og klar.

Med hilsen

Eivind Tandberg
kommunaldirektør

Per Morstad
seksjonssjef

[Godkjent og ekspedert elektronisk](#)

Oslo kommune
Kommunerevisjonen

Grenseveien 88, 0663 OSLO
Telefonnummer: 23 48 68 00
Telefaksnummer: 23 48 68 01

www.krv.oslo.kommune.no
postmottak@krv.oslo.kommune.no